

TILSYNSRAPPORT - VEDTAK

Skolens aktivitetsplikt for å sikre at
elevene har et trygt og godt
skolemiljø

Kongsvinger kommune – Langeland skole

Sammendrag

Vi gjennomfører tilsyn med Kongsvinger kommune. Temaet for tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø. Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Vi har funnet at dere ikke overholder regelverket på alle områder, dette gjelder:

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

1. ser til at alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.
2. gir alle som jobber kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
3. sørger for at alle som jobber ved skolen følger spesielt godt med på om de særskilt sårbare elevene har et trygt og godt skolemiljø.
4. dokumenterer hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.
5. sørger for at alle som jobber på skolen er kjent med hvordan de skal gripe inn mot ulike krenkelser.
6. dokumenterer situasjoner der en som jobber ved skolen har grepet inn mot ulike krenkelser.
7. sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
8. sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier.
9. avklarer hvilke saker de som jobber ved skolen skal varsle om straks og hvor raskt de skal varsle om andre saker.
10. følger opp at alle som jobber ved skolen varsler rektor så raskt som saken tilsier.
11. dokumenterer hvordan de har undersøkt dersom de har mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
12. sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.
13. sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-9 og forvaltningsloven § 11. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

14. gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

15. innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer elevene ønsker.
16. informerer elevene om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

Kommunen mottok en foreløpig tilsynsrapport og har uttalt seg innen fristen. På bakgrunn av kommunens uttalelse har vi gjort noen endringer i rapporter. Vi fatter nå vedtak med pålegg om retting. Kommunen har rettefrist til **26.03.2021**.

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	7
1.1. Kort om kommunen	7
1.2. Om gjennomføringen av tilsynet	7
1.3. Avklaringer og definisjoner	8
2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.....	9
2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?	9
Rettslige krav	9
Fylkesmannens observasjoner	9
Fylkesmannens vurderinger	9
Fylkesmannens konklusjon.....	10
2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?	10
Rettslige krav	10
Fylkesmannens observasjoner	10
Fylkesmannens vurderinger	12
Fylkesmannens konklusjon.....	13
2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnacking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig? 14	
Rettslige krav	14
Fylkesmannens observasjoner	14
Fylkesmannens vurderinger	15
Fylkesmannens konklusjon.....	15
2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	15
Rettslige krav	15
Fylkesmannens observasjoner	16
Fylkesmannens vurderinger	16
Fylkesmannens konklusjon.....	17
2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?.....	17
Rettslige krav	17
Fylkesmannens observasjoner	17
Fylkesmannens vurderinger	18

Fylkesmannens konklusjon.....	18
2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?.....	18
Rettslige krav	18
Fylkesmannens observasjoner	18
Fylkesmannens vurderinger	19
Fylkesmannens konklusjon.....	19
2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	19
Rettslige krav	19
Fylkesmannens observasjoner	19
Fylkesmannens vurderinger	20
Fylkesmannens konklusjon.....	20
2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?	21
Rettslige krav	21
Fylkesmannens observasjoner	21
Fylkesmannens vurderinger	21
Fylkesmannens konklusjon.....	21
2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?	22
Rettslige krav	22
Fylkesmannens observasjoner	22
Fylkesmannens vurderinger	22
Fylkesmannens konklusjon.....	23
2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?	23
Rettslige krav	23
Fylkesmannens observasjoner	23
Fylkesmannens vurderinger	24
Fylkesmannens konklusjon.....	24
3. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak	25
3.1. Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?	25
Rettslige krav	25
Fylkesmannens observasjoner	25
Fylkesmannens vurderinger	25
Fylkesmannens konklusjon.....	26

3.2.	Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den? 26	
	Rettslige krav	26
	Fylkesmannens observasjoner	26
	Fylkesmannens vurderinger	26
	Fylkesmannens konklusjon.....	27
3.3.	Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?	27
	Rettslige krav	27
	Fylkesmannens observasjoner	27
	Fylkesmannens vurderinger	27
	Fylkesmannens konklusjon.....	28
3.4.	Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?	28
	Rettslige krav	28
	Fylkesmannens observasjoner	28
	Fylkesmannens vurderinger	29
	Fylkesmannens konklusjon.....	29
3.5.	Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?	29
	Rettslige krav	29
	Fylkesmannens observasjoner	30
	Fylkesmannens vurderinger	30
	Fylkesmannens konklusjon.....	30
3.6.	Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten?	30
	Rettslige krav	30
	Fylkesmannens observasjoner	30
	Fylkesmannens vurderinger	30
	Fylkesmannens konklusjon.....	31
4.	Våre reaksjoner	32
4.1	Pålegg om retting	32
4.2	Oppfølging av påleggene	34
5.	Dere har rett til å klage.....	34
	Tilsendt dokumentasjon:.....	35

1. Innledning

Vi fører tilsyn med offentlige skoler, jf. opplæringsloven § 14-1 første ledd, jf. kommuneloven kapittel 30.

I tilsyn kontrollerer vi om skolene oppfyller opplæringsloven med forskrifter.

Våre tilsyn er offentlig myndighetsutøvelse, noe som innebærer at vi skal gjennomføre tilsynet i samsvar med reglene i forvaltningsretten og offentlighetsloven. I tilsynet behandler vi personopplysninger. Les mer om vår behandling av personopplysninger på [www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/](http://www.udir.no/regelverk-og-tilsyn/tilsyn/).

1.1. Kort om kommunen

Kongsvinger kommune er en bykommune sør i Hedmark. Kommunen er regionsenter for Kongsvingerregionen, som består av Eidskog, Grue, Nord-Odal, Sør-Odal og Åsnes. I Kongsvinger er det 8 barneskoler og 3 ungdomsskoler. Langeland skole har ca. 375 elever fra 1. til 7. trinn.

1.2. Om gjennomføringen av tilsynet

Vi åpnet tilsyn med Kongsvinger kommune i brev av 19.10.2019. Dere ble pålagt å levere dokumentasjon til oss. Vi har fått dokumentasjonen for å gjennomføre tilsynet. Tidspunkt for gjennomføring av tilsyn ble først forskjøvet på grunn av sykdom deretter ble tilsynet utsatt på grunn av Corona-pandemien. Dette forårsaker svært lang tid mellom at tilsynet ble åpnet og at det stedlige tilsynet ble gjennomført. Skolen ble gitt anledning til å besvare sin egen vurdering i reflex på nytt høsten 2020. Tilbakemelding fra kommunen var imidlertid at de ikke ønsket å besvare reflex på nytt og at allerede eksisterende besvarelser i reflex kunne legges til grunn i tilsynet. Intervju med rektor og ansatte ved skolen ble gjennomført 29.09.20 og 30.09.20. Rektor ved skolen har vært konstituert siden 01.08.2020.

Temaet for tilsynet er skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø er. Vi har kontrollert følgende undertemaer:

1. Plikten til å følge med, gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4.
2. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4.

Vi har ikke sett på hvordan dere oppfyller andre krav i regelverket.

Formålet med tilsynet er å kontrollere om kommunen oppfyller kravene i regelverket når det gjelder skolens aktivitetsplikt for å sikre at elevene har et trygt og godt skolemiljø.

Dersom Kongsvinger kommune/Langeland skole ikke følger regelverket, kan vi pålegge retting.

Det er kommunen som har det overordnede ansvaret for at kravene i opplæringsloven blir overholdt, jf. opplæringsloven § 13-10 første ledd. Vi gir derfor eventuelle pålegg i tilsynet til kommunen som har ansvaret for at skolen retter opp brudd på regelverket.

Vi sendte foreløpig tilsynsrapport til dere 09.11.2020. I den presenterte vi våre foreløpige vurderinger og konklusjoner. Dere har kommentert innholdet i den foreløpige rapporten 01.12.2020. Vi har behandlet kommentarene fra dere under hvert av de aktuelle temaene.

1.3. Avklaringer og definisjoner

Med regelverket mener vi opplæringsloven med forskrifter og andre lover og forskrifter som gjelder for skolen innenfor det området vi kontrollerer. Særlig aktuelle er forvaltningsloven og barnekonvensjonen.

Virkeområdet for kapittel 9 A er skolen, skolefritidsordningen (SFO) og leksehjelpstilbudet. I dette tilsynet omfatter skolemiljø det psykososiale skolemiljøet og ikke det fysiske skolemiljøet.

At rektor skal sikre at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må ha bestemt en fast fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Dette er nødvendig der regelverket gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, slik at skolen selv må operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke et krav at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen. Rektor må i tillegg følge opp at de som jobber på skolen, bruker fremgangsmåten i praksis.

I noen tilfeller har ikke skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet, fordi fremgangsmåten er gitt. At rektor skal følge opp at skolen oppfyller et krav i regelverket, betyr at rektor må forsikre seg om at den gitte fremgangsmåten blir oppfylt i praksis på skolen. Eksempel: «Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?». Her følger fremgangsmåten av aktivitetsplanen, men rektor må følge opp at skolen gjør det som følger av aktivitetsplanen.

At rektor skal sørge for at et krav blir oppfylt, betyr at oppgaven er av en slik art at det ikke er nødvendig med en fast fremgangsmåte. Dette kan gjelde mindre oppgaver eller aktiviteter. Eksempel: «Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?» Det kan i tillegg gjelde større oppgaver hvor det er unaturlig med en fast fremgangsmåte. Eksempel: «Jobber rektor for at skolen skal praktisere holdninger og verdier som bidrar til et inkluderende og trygt skolemiljø?»

Kravene om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, er alle utslag av rektors plikt til å arbeide systematisk slik at kravene i loven blir oppfylt. Når kontrollspørsmålet ikke inneholder krav om at rektor skal sikre, følge opp eller sørge for noe, betyr det at vi ikke skal vurdere det systematiske arbeidet til rektor, men kun vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

2. Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Aktivitetsplikten er beskrevet i opplæringsloven § 9 A-4. Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

2.1. Har alle som jobber på skolen, kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-2 og 9 A-3 andre ledd.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med.

Fylkesmannens observasjoner

I intervju fremkom det at ansatte tar utgangspunkt i at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om en elev har et trygt og godt skolemiljø. De ansatte gir uttrykk for at de har fått kunnskap om dette via rektor og teamledere på planleggingsdager og i skolens møtetid. Skolen formidler at renholdere og vaktmestere skal få opplæring i egen enhet og at de ikke vet om og hvordan dette følges opp.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet vurdere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Alle som jobber på skolen må ha eller få kunnskap om at det er elevenes subjektive opplevelse av skolemiljøet som avgjør om elevens rett til et trygt og godt skolemiljø er oppfylt eller ikke. Dersom elevens rett ikke er oppfylt inntreer skolens aktivitetsplikt. Alle som arbeider ved skolen eller som utfører en tjeneste er omfattet av kravet om å ha kunnskap om elevens subjektive opplevelse og de skal få kunnskap om betydningen av elevens subjektive opplevelse. Hvem som omfattes av aktivitetsplikten beror på en tolkning av ordlyden «alle som arbeider på skolen» i § 9

A-4 første og andre ledd. I brev fra Kunnskapsdepartementet (KD) av 26.oktober 2017 fremkommer det at eksempelvis helsesøster og ansatte ved Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT) er omfattet av aktivitetsplikten. Videre står det i forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57 L, at alle som oppholder seg på skolen regelmessig omfattet av aktivitetsplikten, dette vil omfatte eksempelvis renholdere og vaktmestere.

Fylkesmannens vurdering er, ut fra intervju, at ansatte ved Langeland skole har et bevisst forhold til at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø. I intervju fremkommer det at renholdere og vaktmestere skal få opplæring om dette i egen enhet, og at skolen ikke kjenner til innholdet i eller om denne opplæringen er gjennomført. Vår vurdering er derfor at ikke alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om en elev har et trygt og godt skolemiljø.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at ikke alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2 og 9 A-3 andre ledd.

2.2. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med en særskilt sårbarhet?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 første og syvende ledd.

Alle som jobber på skolen, skal være oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Dere skal følge spesielt godt med på sårbare elever. Dere må skaffe dere informasjon fra elevene om hvordan de opplever skolemiljøet. Det er elevenes egne subjektive opplevelse av skolemiljøet som er avgjørende. Dere skal dokumentere hvordan dere følger med. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal følge med, og følge opp at det blir gjort.

Fylkesmannens observasjoner

Har rektor gitt alle som jobber på skolen kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Skolen formidler at renholdere og vaktmestere skal få opplæring i egen enhet og at de ikke vet om og hvordan dette følges opp. Lærere har blitt gitt kompetanse om dette på planleggingsdager og i fellestid. Noen av de ansatte deltar ikke i møter og fellestid der dette er tema, og mottar referater fra enkelte møter.

Kommunen skriver i sin tilbakemelding av 01.12.20 at følgende setning er feil «*Noen av de ansatte deltar ikke i møter og fellestid ...*» og skriver videre at «*alle ansatte har deltatt både på utviklingsdager og på fellestid der dette har vært tema*». Fylkesmannens kommenterer til dette at noen av de ansatte uttrykte under intervju at de ikke hadde blitt gitt opplæring og at de ikke deltar i alle møter, men at de da mottar referater. Fylkesmannen vurderer at dette ikke gir grunnlag for å endre konklusjonen i kontrollspørsmålet.

Er de som jobber på skolen kjent med hvilke forhold som kan gjøre eleven særskilt sårbar?

I intervjuet gir de ansatte noe ulike svar på om rektor har sørget for at alle som jobber på skolen er kjent med hvilke forhold rundt en elev som kan gjøre eleven særskilt sårbar. Noen ansatte ga uttrykk for at dette er noe de har lært seg selv over tid med erfaring. Andre ansatte gir imidlertid uttrykk for at de har blitt gjort kjent med hvordan de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø og det nevnes eksempler som; dersom eleven er alene, stille, opptrer annerledes eller at foreldre har tatt kontakt med skolen. De ansatte beskriver at de følger med ved at de alltid er der elevene er og at de er bevisste på å sikre overganger. Under Corona-pandemien er elevene delt inn i kohorter og har friminutt til ulike tider og innenfor ulike soner. De ansatte gir uttrykk for at dette har medført at det er enklere å følge med på elevene på en bedre måte. Elevene beskriver at de voksne stort sett ser det som skjer, men at det noen ganger kan være litt få voksne til stede og enkelte elever kan gjemme seg slik at de voksne ikke får med seg det som skjer. Rektor beskriver at det gjennomføres trinnsamtaler der avdelingsleder er tilstede og at rektor iblant er tilstede på disse møtene.

Følger rektor opp at alle som jobber ved skolen i praksis er oppmerksomme på forhold eller oppførsel som kan tyde på at en elev ikke har det bra og følger spesielt godt med på elever som kan være særskilt sårbare?

Når det gjelder hvordan rektor følger opp at de ansatte bruker framgangsmåten i praksis, svarer rektor at det er avdelingslederne som har ansvaret for å følge opp at de ansatte er oppmerksomme på om elevene har det trygt og godt. Rektor formidler også at det er avdelingslederne som har ansvaret og følge opp lærerne i arbeidet med 9A-saker både knyttet til arbeid med klassemiljø og individsaker. Rektor beskriver at hun gjennomfører pedagogisk skolevandring hvor hun spør de ansatte etter undervisningsmetoder, tiltak på individ- og klassenivå samt at hun observerer skolens ansatte. I observasjon har skolen også hjelp av PPT eller andre ved behov.

I intervju fremkommer det at rektor ikke har fulgt opp at alle som jobber ved skolen i praksis er oppmerksomme på elever som ikke har det bra eller som kan være særskilt sårbare. Kommunen skriver i sin tilbakemelding av 01.12.20: «*setningen «I intervjuer kommer det fram at rektor ikke har fulgt opp alle som...» Dette er feil og må være tatt ut av kontekst. Dette er veil og ble tatt opp på utviklingsdagene i uke 34, 2020*». Fylkesmannens kommentar til dette er at ansatte ved skolen, i intervju, ga uttrykk for at man ikke fulgte opp at alle som jobber ved skolen i praksis er oppmerksomme på dette, da de selv eksemplifiserte dette ved at vaktmestere og renhold ikke var gitt tilstrekkelig informasjon i tilknytning til følge-med-plikten. Fylkesmannen vurderer at dette ikke gir grunnlag for å endre konklusjonen i kontrollspørsmålet.

Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon fra elevene om hvordan de har det på skolen?

Når det gjelder hvordan skolen skaffer seg tilstrekkelig informasjon om hvordan elevene opplever skolemiljøet, benyttes ulike verktøy som Spekter og relasjonssirkelen. Dette er satt opp i skolens årshjul. Rektor beskriver at det er kontaktlærer som har hovedansvar for å innhente tilstrekkelig informasjon fra elevene ved at de gjennomfører systematiske samtaler med elevene.

Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø?

Dokumentasjon av hva som blir gjort for å følge med gjøres på flere ulike måter, blant annet ved et skolekart som viser hvor eleven befinner seg og hvor det skal være inspeksjon, det skrives logg og gule lapper som ansatte oppbevarer hver for seg. Ved hendelser som de ansatte mener er alvorlige leveres det varsel til avdelingsleder samt at det ved hendelser som rammer ansatte skrives det avviksmelding. Annen dokumentasjon er observasjonsskjema og resultater fra Spekter som lagres i papirform, ansatte har egne notater i egen bok, møtereferater lagres i elevmappe. Rektor beskriver at det er ulikt om observasjonsskjema brukes i praksis.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette spørsmålet vurdere rektors plikt til å arbeide systematisk og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke krav om at fremgangsmåten skal være skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Den enkelte ansatte skal «*være årvåken og aktivt observere hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom*» jf. forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57 L side 22. Det er en del av rektors ansvar gjennom det systematiske arbeidet at de ansatte har den nødvendige kompetansen til å se hvilke omstendigheter de må følge opp videre gjennom bl.a. undersøkelser. Elever som ikke opplever å ha et trygt og godt skolemiljø kan uttrykke dette på ulike måter. Rektor må sikre at de ansatte har kompetanse til å gjenkjenne disse tegnene. De må ha kompetanse i å vite hva de skal se etter og hvordan de skal følge med.

Fylkesmannen mener at rektor ikke har sikret at alle som jobber på skolen er gitt kompetanse i hvordan de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø og hvilke forhold som kan gjøre en elev særskilt sårbar. Alle som jobber på skolen er dermed ikke kjent med plikten til å følge med. Fylkesmannen vurderer derfor at rektor ikke har en fast fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Rektor har dermed ikke noe utgangspunkt for å følge opp at en bestemt fremgangsmåte følges i praksis ved skolen. Kommunen skriver i sin tilbakemelding av 01.12.20: «*Rektor har dermed ikke noe utgangspunkt for å følge opp...*» Dette er feil. Eget dokument er lagt ved *Refleksundersøkelsen høsten 2019. «Plan for trygt skolemiljø ved Langeland skole» (s.6 og 7. plikt til følge med)*». Fylkesmannen har vurdert at rektor ikke har en fast fremgangsmåte som sikrer at alle

som jobber på skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø. Punktet som her omhandler å følge opp er knyttet spesifikt til denne fremgangsmåten og Fylkesmannen vurderer det derfor fortsatt slik at man ikke kan følge opp en framgangsmåte man i praksis ikke har. Konklusjonen i kontrollspørsmålet blir ikke endret.

Det er fra lovgiver ikke satt bestemte formkrav til hvordan det skal dokumenteres utover at det skal skje skriftlig og være på et format som kan tas ut og overbringes til andre dersom det blir spørsmål om dette. Det innebærer at hva som blir dokumentert og hvordan det dokumenteres må tilpasses den enkelte skole. Skolen må ha en praksis hvor de dokumenterer de aktivitetene som de gjennomfører for å følge med og som omfatter enkeltelever, grupper eller hele skolen.

I intervju fremkom det blant annet at resultater fra undersøkelser som Spekter blir lagret i papirform, lærere skriver egne notater, logg og gule lapper. Rektor gir uttrykk for at det er noe ulikt om observasjonsskjema brukes i praksis. I kommunens tilbakemelding av 01.12.2020 fremkommer det at rektor mener hun er feilsitert på dette og skriver at systematisk observasjon alltid blir brukt i alle saker der dette er et aktuelt tiltak.

Det er ikke fremlagt dokumentasjon fra enkeltsaker som viser at dokumentasjonskravet til følge-med-plikten er tilstrekkelig ivaretatt. Det fremgår ikke hvordan elevene agerer hver for seg og seg imellom. Fylkesmannen vurderer at skolen delvis dokumenterer forhold knyttet til følge-med-plikten. Fylkesmannen mener derfor at det per i dag ikke er sannsynliggjort at skolen fullt ut sikrer forsvarlig og hensiktsmessig dokumentasjon av de aktiviteter som ansatte foretar seg for å følge med. Kommunen skriver følgende i sitt svar av 01.12.2020: *Dette mener vi ikke stemmer, og at det er ivaretatt gjennom utarbeidelse av relasjonssirkler, observasjoner og notater. I tillegg til hyppige elevsamtaler og samtaler med hjemmet*». Fylkesmannen kommenterer til dette at ut fra enkeltsakene som legges til grunn i tilsynet fremkommer det ikke at det er en omforent og konsekvent måte å dokumentere hvordan følge-med-plikten ivaretas knyttet til hvordan elevene agere hvert for seg og seg imellom. Dokumentasjonen i sakene viser et språk i hva som dokumenteres. Fylkesmannen endrer derfor ikke konklusjonen i kontrollspørsmålet.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole ikke sikrer at alle som jobber ved skolen følger med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø, og at de følger spesielt godt med på elever med særskilt sårbarhet jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 første og syvende ledd.

2.3. Sørger rektor for at alle som jobber på skolen, griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 første og syvende ledd.

Plikten til å gripe inn handler om umiddelbart å stanse negativ oppførsel, for eksempel ved å bryte opp en slåsskamp eller stanse en utfrysningssituasjon. Alle som jobber på skolen, skal ha nulltoleranse mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering. Dere skal dokumentere hvordan dere griper inn. Rektor skal sørge for at alle som jobber på skolen griper inn mot krenkelser.

Fylkesmannens observasjoner

Har alle som jobber på skolen kompetanse til å gripe inn?

I intervju beskriver ansatte at de har fått opplæring i hvordan de skal ivareta gripe-inn-plikten blant annet gjennom opplæring fra Læringsmiljøsentret. De ansatte bruker «stopp-samtaler» og ansatte har fått opplæring i hvordan de kan skille elever dersom det oppstår slåsskamper. Det er utarbeidet en tiltaksplan som gjelder når elever utøver vold mot medelever eller voksne. Skolens rutiner for delpliktene blir tatt opp på planleggingsdager. Skolen formidler at renholdere og vaktmestere skal få opplæring i egen enhet og at ledelsen ved skolen ikke vet om og hvordan dette følges opp.

Forsikrer rektor seg om at alle griper inn, dersom det er mulig?

Rektor gir uttrykk for at hun forsikrer seg om at alle griper inn ved at hun kan følge med på dette gjennom de elektroniske mappene.

Dokumenterer skolen situasjoner hvor ansatte har grepet inn?

Når det gjelder dokumentasjon av delplikten gripe-inn gir noen ansatte uttrykk for at de snakker med kontaktlærer til de aktuelle elevene og at de dokumenterer at de griper inn dersom det er alvorlige hendelser. Andre ansatte gir uttrykk for at de gir beskjed til den aktuelle elevens kontaktlærer og skriver avviksskjema dersom det er en hendelse som har skjedd mange ganger. Ansatte er usikre på om kontaktlærer dokumenterer informasjonen de mottar om at det har blitt grepet inn i situasjoner. Ansatte gir uttrykk for at det er vanskelig å skille på hva som skal dokumenteres og ikke når det gjelder gripe-inn-plikten. I egenvurderingen i refleks svarer flere ansatte «nei» på spørsmålet om det dokumenteres i tilknytning til plikten å gripe inn og kommenterer med at det dokumenteres ved behov. Rektor gir uttrykk for at de dokumenterer i mobbesaker og dersom krangler gjentar seg eller utestenging varer over tid.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid. Det er ikke nødvendig med en fast fremgangsmåte for at rektor skal oppfylle kravet om å «sørge for».

Gripe-inn-plikten skiller seg fra tiltaksplikten ved at de handlingene som iverksettes er utledet fra en situasjon som pågår og som er relativt akutt og hvor den ansatte umiddelbart må handle. Formålet med gripe-inn-plikten er å umiddelbart stanse negativ atferd. I forarbeidene til loven står det blant annet om gripe-inn-plikten s. 23 at det er «*svært viktig at rektor, som en del av skolens systematiske arbeid, sørger for at de ansatte kjenner plikten til å gripe inn og at de har kompetanse om hvordan det bør gjøres*».

Fylkesmannen vurderer at rektor ikke har sørget for at alle som jobber på skolen har kompetanse til å gripe inn, rektor har heller ikke fulgt opp at alle har denne kompetansen da det formidles via intervju at man ikke vet om renholdere og vaktmestere har blitt gitt denne kompetansen. Vi mener også at rektors systematiske arbeid heller ikke viser hvordan rektor følger opp ansattes ivaretagelse av gripe-inn-plikten.

Som for de øvrige delpliktene skal skolens systematiske arbeid sørge for at alle ansatte som har grepet inn mot krenkelser foretar en forsvarlig og hensiktsmessig dokumentasjon av situasjonen. Dokumentasjonen skal skje skriftlig og være på et format som kan tas ut og overbringes til andre dersom det blir nødvendig. I intervju fremkommer det at de ansatte som har grepet inn ikke alltid dokumenterer skriftlig hvordan det har blitt grepet inn, de ansatte er usikre på om formidlet informasjon blir dokumentert av andre ansatte og ansatte er usikre på hva de faktiske skal dokumentere.

Fylkesmannen mener at rektors systematiske arbeid ikke i tilstrekkelig grad sørger for at alle ansatte som har grepet inn dokumenterer skriftlig.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole ikke sørger for at alle som jobber ved skolen griper inn mot krenkelser som for eksempel utestenging, isolering, baksnakking, mobbing, vold, diskriminering og trakassering, dersom det er mulig jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 første og syvende ledd.

2.4. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 andre og sjuende ledd.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel.

Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Fylkesmannens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

De ansatte svarer i intervju at de varsler til teamleder som igjen tar dette opp med rektor. Det fremkommer også at de ansatte er bevisst på at de skal varsle gjentatte ganger dersom de har mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. De ansatte gir uttrykk for at det er teamleder som følger opp varselet videre og sier at ledelsen har møtet en gang pr. uke. Rektor bekrefter i intervju at hun får informasjon om varsler i møter med avdelingslederne. Teamlederne gir uttrykk for at det er godt innarbeidet rutine for å ivareta plikten til å varsle. Skolen formidler at renholdere og vaktmestere skal få opplæring i egen enhet og at de ikke vet om og hvordan dette følges opp.

Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor gir uttrykk for at hun følger opp at fremgangsmåten brukes i praksis ved at hun passer på at rutinen følges opp og at det i nye saker lages en tidslinje med stopp-punkter.

Blir det dokumentert dersom en ansatt varsler rektor om at en elev ikke har det trygt og godt?

Når det gjelder dokumentasjon av varsel brukes et eget varselskjema, dette lagres i Visma på hver enkelt elev. Dersom varslet omhandler flere elever lagres det ikke i Visma.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid og om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Ved at ansatte skal varsle om *all* mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, så legges noe av grunnlaget for at rektor får en overordnet oversikt over hvordan elevene har det på skolen. Gjennom varslene skal rektor få et utgangspunkt for å følge opp enkeltsaker som igjen kan gi rektor kunnskap om det systematiske arbeidet ved skolen. Gjennom varsler skal rektor få et helhetlig bilde av situasjonen ved skolen.

Fylkesmannen vurderer ut fra de beskrevne observasjoner at rektor har en bestemt fremgangsmåte som sikrer varsel til rektor dersom det er mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Rektor har imidlertid ikke sikret at alle ansatte bruker fremgangsmåten da skolen ikke har fulgt opp for eksempel renholdere og vaktmestere om ivaretagelse av delplikten å varsle.

I intervjuene svarer de ansatte at varsel dokumenteres med varselskjema. Fylkesmannen vurderer at dokumentasjonsplikten i delplikten varsle er ivaretatt.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole ikke sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 andre ledd.

2.5. Sikrer rektor at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 andre ledd.

Plikten til å varsle rektor gjelder all mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Tilsvarende gjelder tilfeller der en elev sier ifra om at han eller hun ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Å ha en mistanke vil si å ha en følelse av eller antagelse om at eleven ikke har det trygt og godt på skolen. Saken bestemmer hvor raskt rektor må få varsel. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal varsle, og følge opp at det blir gjort.

Fylkesmannens observasjoner

Har rektor avklart hvilke saker de som jobber på skolen skal varsle om straks og hvor raskt de skal varsle om andre saker?

De ansatte svarer i intervju litt ulikt når det gjelder om fremgangsmåten for å varsle ivaretar hvilke saker det skal varsles om straks og hvor raskt det skal varsles i andre saker. Noen svarer at de ikke har fått rede på hvilke saker det skal varsles om straks eller at det er et avklart tidsperspektiv for varsler. Andre ansatte gir uttrykk for at varselskjema leveres straks i hastesaker som for eksempel gjelder mobbing eller elever med særskilt sårbarhet. Noen gir uttrykk for de ansatte skal gjøre undersøkelser og at dette da kan gå over litt tid. Flere ansatte svarer «nei» på spørsmålet i refleks og gir uttrykk for at de ikke er sikre på dette. Rektor gir i intervju uttrykk for at når det for eksempel er en mobbesak så settes prosedyren i gang og det skal varsles straks, men tidsaspektet for når det skal varsles varierer fra sak til sak. Skolen formidler at renholdere og vaktmestere skal få opplæring i egen enhet og at de ikke vet om og hvordan dette følges opp.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Saker etter kapittel 9A kan ha ulikt innhold og noen saker er mer tidssensitive enn andre. Noen saker har en slik karakter at de som jobber på skolen må varsle rektor straks om mistanken eller kjennskapen. Andre saker kan være av en slik karakter at de voksne kan vente noe før de varsler til rektor. Det følger av forarbeidene til bestemmelsen, Prop. 57L side 24 at «*departementet forutsetter at ledelsen og de ansatte på den enkelte skole vil finne frem til gode løsninger for hvordan varsling skal skje og hvordan informasjonen i varslingene skal ivaretas*».

Fylkesmannen vurderer at rektor ikke sikrer at alle som jobber ved skolen er kjent med hvilke saker de skal varsle straks og hvor raskt det skal varsles i andre saker. Rektor har ikke en fast fremgangsmåte som følges opp i tilknytning til hvilke saker som skal varsles straks og hvor raskt det skal varsles om andre saker. Når rektor ikke har en fast fremgangsmåte har rektor heller ikke noe utgangspunkt for å følge opp at fremgangsmåten brukes i praksis.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole ikke sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 andre ledd.

2.6. Varsler rektor skoleeieren om alvorlige tilfeller?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

Rektor skal varsle skoleeieren om alvorlige tilfeller. Dette kan gjelde saker der krenkelsene er særlig voldelige eller integritetskrenkende, eller der skolen over noe tid ikke har klart å løse en sak. Dere skal dokumentere det dere gjør for å varsle.

Fylkesmannens observasjoner

Rektor gir i intervju uttrykk for at hun har varslet skoleeier og at hun varsler skoleeier om tilfeller der skolen over tid ikke har greid å løse saken.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet kontrollere om skolen oppfyller kravet i praksis.

Formålet med rektors varslingsplikt er å gjøre skoleeier kjent med saker slik at skoleeier kan involvere seg i hvordan skolen håndterer saken. Skoleeier kan innføre rutiner for når skolen skal varsle og rutinene kan sette en lavere terskel for når varslingsplikten inntreffer enn det regelverket legger opp til.

Fylkesmannen vurderer at rektor ivaretar plikten til å varsle skoleeier i alvorlige tilfeller.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole varsler skoleeieren om alvorlige tilfeller, jf. opplæringsloven § 9 A-4 andre ledd andre punktum og sjuende ledd.

2.7. Sikrer rektor at skolen undersøker saken når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 tredje og sjuende ledd.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere.

Alle elever som er involvert i saken, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Elevene kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Undersøkelsene skal få frem fakta om situasjonen, bakgrunnen for elevens opplevelse og hva i elevens omgivelser som påvirker hvordan eleven opplever skolemiljøet. Dere må innhente nok informasjon til å avdekke hva som har skjedd, og om én eller flere elever opplever at skolemiljøet ikke er trygt og godt. Dere skal dokumentere hvordan dere undersøker saken. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Fylkesmannens observasjoner

Her rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor forteller i intervju at de ikke har en bestemt fremgangsmåte for å undersøke, men at de bestemmer en strategi for hvordan de skal undersøke i hver enkelt sak. Skolen har en rutine for observasjon og de bruker pedagogisk analyse for å analysere data fra undersøkelser. De ansatte forteller i intervju at de undersøker blant annet via samtaler med elever og foreldre, observasjon

og logg. De forteller også at de har en plan for når de skal ha en pedagogisk analyse for hver enkelt elev. I refleks svarer noen ansatte at de undersøker saken ved at de bruker varslingsskjema.

Dokumenteres det som gjøres for å undersøke saken?

Rektor og alle ansatte forteller i intervju at når de bruker pedagogisk analyse så foreligger det skriftlig dokumentasjon på dette i Visma. De ansatte gir imidlertid uttrykk for at de ikke dokumenterer alle undersøkelser de foretar og at dette kunne vært bedre. Kommunen gir følgende tilbakemelding i sitt svar av 01.12.2020: «*Pedagogiske analyser lagres ikke i Visma, men de lagres elektronisk. I Visma har skolen elevnotater som omhandler faglige vurderinger, fravær og eventuelle notater som omhandler elevene*». Fylkesmannen tar kommentaren til etterretning, men dette gir ikke grunnlag for å endre konklusjonen i kontrollspørsmålet.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Plikten til å undersøke saker ble utvidet ved innføringen av de nye reglene i 2017 ved at skolen skal undersøke *all* mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Undersøkelsesplikten er ikke avgrenset til kun å gjelde tilfeller som f.eks. mobbing, diskriminering, vold eller rasisme. Videre er undersøkelsesplikten ikke avgrenset til at årsaken til elevens opplevelse må ha sitt utgangspunkt i forhold som skjer i skoletiden og på skolens område.

I vår vurdering har vi vektlagt at skolen vurderer hver enkelt sak og at det legges en strategi for å undersøke saken tilstrekkelig. Fylkesmannens vurdering er at skolen benytter en rekke metoder for å undersøke disse sakene, og svarene i intervju viser at det foreligger en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal undersøke saken når noen som jobber på skolen har mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø. Fremgangsmåten følges opp ved at avdelingslederne har ansvar for at tilstrekkelige undersøkelser gjennomføres i praksis.

Vi vurderer at svarene de ansatte gir i tilknytning til dokumentasjon viser at det ikke er tydelig for de ansatte på hvilken måte de skal dokumentere og hva de skal dokumentere. Fylkesmannens vurdering er at hvordan sakene undersøkes ikke blir tilstrekkelig dokumentert.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole ikke sikrer at skolen undersøker saken tilstrekkelig grundig når skolen har mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 tredje og sjuende ledd.

2.8. Sikrer rektor at skolen undersøker saken snarest?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 tredje ledd.

Så snart dere får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø skal dere undersøke saken nærmere. Rektor skal sikre at alle som jobber på skolen vet at de skal undersøke, og følge opp at det blir gjort.

Fylkesmannens observasjoner

Har rektor en fremgangsmåte som sikrer at saken undersøkes snarest? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor svarer i intervju at dette kommer an på saken. Noen saker undersøker de med en gang mens andre saker må undersøkes med hjelp fra andre instanser. De ansatte svarer at de fokuserer på fremgang og fortgang i alle saker og at de tar tak med en gang.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Som tidligere skrevet er saker som gjelder mistanke eller kjennskap til at elever ikke har et trygt og godt skolemiljø tidssensitive. Regelverket har derfor krav til at saker skal undersøkes så snart som mulig. For at skolen skal kunne ivareta tiltaksplikten så må de undersøke saken.

Undersøkelsene etter kapittel 9A kan også avdekke omstendigheter eller forhold rundt elever som skal eller bør følges opp av andre instanser alene eller i samarbeid med skolen.

I svarene fra rektor og de ansatte er det sannsynliggjort at rektor sikrer at de ansatte undersøker saken snarest.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole sikrer at skolen undersøker saken snarest, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 tredje ledd.

2.9. Sikrer rektor at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 femte og sjuende ledd.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken, jf. Barnekonvensjonen art. 3. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Dere skal dokumentere hvordan elevene er hørt samt hvordan elevenes beste i saken er ivaretatt. Rektor skal sikre at dette blir gjort.

Fylkesmannens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at eleven som tiltakene skal rette seg mot får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

I refleks svarer de ansatte at eleven ikke alltid får uttale seg om innholdet i aktivitetsplanen, men at skolen snakker med foreldrene om dette. I intervjuene gir de ansatte uttrykk for at de har litt å gå på når det gjelder å snakke med elevene om dette.

Får andre elever som tiltak direkte påvirker uttale seg om hvordan tiltaket påvirker dem?

De ansatte gir uttrykk for at det er teamlederne som følger opp at andre elever som direkte er berørt av tiltak får uttale seg. Teamlederne gir uttrykk for at de ikke gir elever som direkte er påvirket av tiltak mulighet til å uttale seg om dette.

Dokumenterer skolen hvordan elevene blir hørt?

De ansatte beskriver at de dokumenterer samtaler med elevene i tilknytning til arbeid med aktivitetsplan.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

I observasjonene fremkommer det at elever som blir berørt av tiltak i aktivitetsplan ikke alltid får uttale seg om tiltakene. Fylkesmannen vurderer derfor at rektor ikke har en bestemt fremgangsmåte som sikrer at elevene tiltakene retter seg mot får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen. Rektor har derfor ikke et utgangspunkt for å følge opp at en fremgangsmåte blir brukt i praksis.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole ikke sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 femte ledd.

2.10. Sikrer rektor at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd.

Plikten til å sette inn tiltak gjelder uavhengig av årsaken til at eleven ikke opplever skolemiljøet som trygt og godt.

Dere skal velge tiltak ut fra faglige vurderinger av hva som er egnede tiltak. Vurderingene skal basere seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer. Dere må tilpasse tiltakene til saken og elevens helhetlige behov.

Dere må ta stilling til hva som er elevens beste i saken. Dette gjelder også for andre elever som er involvert i saken eller blir direkte påvirket av tiltakene. Momenter i vurderingen kan være elevens syn på hva som bør være innholdet i aktivitetsplanen, elevens identitet og karaktertrekk og egenskaper, familiemiljø og nære relasjoner, beskyttelse, omsorg og sikkerhet, sårbarhet eller sårbare situasjoner, elevens rett til liv og utvikling, elevens fysiske og psykiske helse og elevens rett til utdanning. Det skal sterke hensyn til for at dere kan sette elevens beste til side. Dere må ta stilling til hvor stor vekt elevens beste skal ha.

Samlet sett skal dere gjennomføre de tiltakene som med rimelighet kan forventes av dere i den enkelte saken. Rektor skal sikre at dette blir gjort. Dere må dokumentere hvordan dere setter inn egnede tiltak, hører involverte elever, tar hensyn til elevens beste.

Fylkesmannens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen setter inn egnede tiltak i alle saker?
Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Teamleder svarer at de undersøker, gjennomfører pedagogisk analyse for å komme frem til tiltak i kompliserte saker. Kontaktlærere svarer at den subjektive opplevelsen er bakgrunnen for

tiltakene. Rektor svarer at dette varierer fra sak til sak og at de har fokus på forsterket inspeksjon hvor alle ansatte skal bruke gule vester. Rektor gir uttrykk for at hun følger opp dette ved å minne om det og snakke om det på planleggingsdager. Rektor formidler at det ikke er et kontrollsystem, men at det er tillitsbasert.

På spørsmål om skolen tar stilling til hva som er til elevens beste i utarbeidelsen av tiltak svarer de ansatte at de legger elevens subjektive opplevelse til grunn for tiltak og at det brukes lang tid på pedagogisk analyse, de får frem andre elevers syn og snakker med foreldre. Teamlederne beskriver at de gjør en skriftlig vurdering av både den som blir krenket og den som krenker. Rektor uttrykker at elevens beste handler om forsvarlighet og at det handler om samfunnsoppdraget hvor de skal sikre at alle elever har det trygt og godt.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

I Prop. 57 L fremkommer det at behovet for tiltak og hvilke tiltak som skal settes inn, må bero på faglige vurderinger. *«Hvilke tiltak som er egnet og valg mellom tiltak skal baseres på faglige vurderinger og forutsetter at de ansatte har oppdatert og tilstrekkelig kompetanse om skolemiljø og arbeid mot mobbing og andre krenkelser. Godt faglig skjønn baserer seg på kunnskap, prinsipper og verdier som er utviklet og anerkjent av kompetente fagmiljøer»* (Prop. 57 L s. 26). Skolen er også forpliktet til å ta hensyn til barnets beste. Hva som er til barnets beste må vurderes konkret.

Når det gjelder om skolen tar stilling til elevens beste i utarbeidelsen av tiltak kommer det frem i intervju at de ansatte totalt sett kommer frem til ulike momenter i denne vurderingen. Hverken de ansatte eller rektor gir uttrykk for at det foretas en vekting av momenter for å komme frem til elevens beste og det fremkommer heller ikke om det foretas en vekting opp mot eventuelle andre hensyn. Det fremgår av dokumentasjonen at skolen i en sak baserer sine tiltak på faglige skjønnsvurderinger og kompetente fagmiljøer. Dette er imidlertid ikke gjennomgående for alle saker i dokumentasjonen.

Fylkesmannen vurderer at rektor ikke i tilstrekkelig grad sikrer at skolen har en bestemt fremgangsmåte for å sette inn egnede tiltak.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ved Langeland skole ikke sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 fjerde, sjette og sjuende ledd.

3. Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Aktivitetsplikten står i opplæringsloven § 9 A-4. Rektor har ansvar for at skolen jobber kontinuerlig og systematisk for å fremme helsen, miljøet og tryggheten til elevene, slik at plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak blir oppfylt, jf. opplæringsloven § 9 A-3.

3.1. Lager skolen en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Dere skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Fylkesmannens observasjoner

Aktivitetsplaner i tilsynets dokumentasjon inneholder hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene. Rektor gir imidlertid uttrykk for at skolen ikke alltid lager aktivitetsplan når det settes inn tiltak.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om skolen lager en plan i tråd med kravene i 9A 4 sjette ledd når skolen skal sette inn tiltak i en sak.

Fra Prop. 57L s. 33: «Departementet mener at innholdet i dokumentasjonen bør være skolens plan for hvordan en konkret sak skal håndteres. Dokumentasjonen må for å oppfylle sitt formål som et minimum beskrive a) hvilket problem tiltakene skal løse b) hvilke tiltak skolen har planlagt c) når tiltakene skal gjennomføres d) hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene e) når tiltakene skal evalueres. Disse punktene utgjør etter departementets syn det som minimum må til for å dokumentere skolens planer for hvordan en bestemt sak skal håndteres og sikre en effektiv gjennomføring av tiltakene. Innholdet kan også trygge elevene og foreldrene om at skolen tar tak i saken. Det stilles ikke formkrav til planen utover at den skal være skriftlig».

Fylkesmannen vurderer at aktivitetsplanene i dokumentasjonen innholdsmessig er i samsvar med loven. Rektor svarer imidlertid at de ikke alltid lager aktivitetsplan når de skal sette inn tiltak,

noe som medfører at skolen ikke lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4. Kommunen gir i sin tilbakemelding av 01.12.2020 uttrykk for følgende: «Rektor gir imidlertid uttrykk for at skolen ikke ...». Dette er feil. Det lages alltid skriftlige aktivitetsplaner. Dette hadde kommet tydelig fram hvis spørsmålene hadde vært stilt til avdelingslederne på samme måte som til rektor». Fylkesmannen kommenterer til dette at de samme spørsmålene ble stilt til avdelingslederne under intervju. Det er imidlertid det helhetlige materialet som legges til grunn for å konkludere på kontrollspørsmålene. Fylkesmannen tar til etterretning at kommunen nå gir uttrykk for at det alltid lages skriftlige aktivitetsplaner.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at skolen lager en skriftlig plan i tråd med kravene i § 9 A-4 når skolen skal sette inn tiltak i en sak jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

3.2. Får eleven og foreldrene som saken gjelder, aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den?

Rettslige krav

Opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

Dere skal lage en skriftlig plan som skal angi hvilken elev planen gjelder, hvilket problem tiltakene skal løse, hvilke tiltak dere har planlagt, når dere skal gjennomføre tiltakene, hvem som er ansvarlig for gjennomføringen av tiltakene, og når dere skal evaluere tiltakene.

Eleven og foreldrene til eleven som saken gjelder, har rett til å få de delene av planen som omhandler eleven. Hvis eleven er over 18 år, har ikke foreldrene rett til å få planen.

Fylkesmannens observasjoner

Får eleven og foreldrene aktivitetsplanen dersom de ber om den?

Rektor svarer at foreldre og elev får aktivitetsplanen og at taushetsbelagt informasjon blir sladdet. Alle andre ansatte svarer også bekreftende på at foreldre og elev får aktivitetsplanen.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om eleven og foreldrene som saken gjelder får aktivitetsplanen fra skolen.

Ut fra rektor og de ansattes svar vurderer Fylkesmannen det som sannsynliggjort at elev og foreldre får aktivitetsplanen fra skolen hvis de ber om den.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at skolen gir aktivitetsplanen til elev og foreldre dersom de ber om den jf. opplæringsloven § 9 A-4 sjette ledd.

3.3. Følger rektor opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9A-3 andre ledd og 9A-4 fjerde og sjuende ledd.

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Fylkesmannens observasjoner

På spørsmål om hvilken måte rektor forsikrer seg om at det som står i aktivitetsplanen gjennomføres i praksis svarer de ansatte at de blir kalt inn til møter av teamleder, etter en plan. Teamlederne svarer i intervju at dette ivaretas ved at rektor har tillitt til sine ansatte og at det sikres gjennom at teamlederne holder rektor godt orientert. Det er teamleder som skriver under og har ansvaret. Teamlederne gir uttrykk for at evalueringer dokumenteres i form av referater etter møter med foreldre og at disse referatene sendes hjem. Endinger i tiltak medfører ikke at det skrives en revidert aktivitetsplan, og evt. nye tiltak beskrives i evalueringen og møtereferat.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om rektor følger opp at fremgangsmåten som er angitt i aktivitetsplanen gjennomføres.

Innholdet i intervjuene viser ikke at rektor følger opp at det som står i aktivitetsplanen gjennomføres i praksis. Aktivitetsplanen er ikke det som blir førende da justeringer etter evaluering ikke legges inn i aktivitetsplanen men ligger i referater.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ikke følger opp at skolen gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen, jf. opplæringsloven §§ 9A-3 andre ledd og 9A-4 fjerde og sjuende ledd.

3.4. Sikrer rektor at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer eleven ønsker?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 fjerde ledd.

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Fylkesmannens observasjoner

Har rektor en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon, inkludert elevenes syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer eleven ønsker? Følger rektor opp at fremgangsmåten brukes i praksis?

Rektor svarer på spørsmålet om hva som er fremgangsmåten for å sikre dette at det er tett oppfølging med foreldre og hele klassen samt at det er månedlige møter med PPT/helsesøster. Rektor svarer også at kartleggingsverktøyet Spekter kan tas når som helst, også i enkeltsaker om tiltak i aktivitetsplanen.

I intervju gir teamlederne uttrykk for at de samtaler med lærerne, de er rundt om på skolen og observerer og følger med på hvordan det jobbes i klasserommet. Skolen får tilbakemelding fra elev og foreldre og det skrives referat. Teamlederne formidler at elevene kan være med på evalueringen av tiltak. Andre ansatte formidler at det er tett samarbeid på trinnet og at de alltid innhenter elevens syn i dette arbeidet.

Dokumentasjon

De ansatte formidler at det skrives referat fra møter og samtaler.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette spørsmålet vurdere om rektor har en bestemt fremgangsmåte for hvordan skolen skal oppfylle kravet. Opplæringsloven gir skolen et handlingsrom for hvordan de skal oppfylle kravet. Skolen må da selv operasjonalisere hvordan den enkelte skal gå frem i hver enkelt sak. Det er ikke noe krav om at fremgangsmåten er skriftlig, men den må være egnet til å sikre at kravet i loven blir oppfylt i alle saker på den aktuelle skolen.

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet undersøke om rektor har en bestemt fremgangsmåte som sikrer at skolen alltid innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket og hvilke endringer eleven ønsker. Fylkesmannen skal også undersøke om rektor følger opp at de som jobber på skolen bruker framgangsmåten i sakene.

Fylkesmannen vurderer at det ikke er en tydelig nok sammenheng mellom det rektor uttrykker er en fast fremgangsmåte opp imot det de øvrige ansatte viser til.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor ikke sikrer at skolen innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer elevene ønsker, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 fjerde ledd.

3.5. Sørger rektor for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn?

Rettslige krav

Opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 fjerde ledd.

Dere må gjennomføre alle tiltakene som følger av planen. Videre må dere dokumentere at dere gjennomfører tiltak i tråd med planen.

For å kunne evaluere tiltakene, må dere skaffe dere tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket. Eleven som tiltakene gjelder, har rett til å uttale seg. Dere skal tilrettelegge og ufarliggjøre samtalen. Eleven kan ha med seg foreldrene eller andre som støtte, eller få dem til å uttale seg på sine vegne.

Dere må vurdere hvordan tiltakene har virket. Dere må endre tiltakene eller sette inn nye tiltak, dersom eleven fortsatt opplever å ikke ha et trygt og godt skolemiljø. Evalueringen kan også føre til at dere forlenger tiltak som virker. Dere skal fortsette med å sette inn tiltak, så lenge eleven ikke opplever at skolemiljøet er trygt og godt, og det finnes egnede tiltak som skolen kan sette inn.

Fylkesmannens observasjoner

Rektor svarer i intervju at det gjøres vurderinger underveis, at det er en ukentlig utsjekk av fagarbeider/lærer om hvordan tiltakene ble gjennomført. Det skrives referat fra alle møter.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannen skal under dette kontrollspørsmålet vurdere rektors systematiske arbeid. Det er ikke nødvendig med en fast fremgangsmåte for at rektor skal oppfylle kravet om å «sørge for».

Fylkesmannen vurderer at det er sannsynliggjort at rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at rektor sørger for at skolen tilpasser tiltakene basert på informasjonen om hvordan tiltakene har virket og elevens syn, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3 andre ledd og 9 A-4 fjerde ledd.

3.6. Informerer skolen elever og foreldre om at de kan melde saken sin til Fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten?

Rettslige krav

Forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Dere skal informere elever og foreldre om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

Fylkesmannens observasjoner

I intervju svarer elevene at de ikke har fått informasjon om at de kan melde fra til fylkesmannen. De ansatte bekrefter at de ikke har informert elevene om dette. Ansatte gir uttrykk for at informasjon om dette formidles av rektor til foreldre på foreldremøter.

Fylkesmannens vurderinger

Fylkesmannens vurdering er at skolen har informert foreldre, men ikke elever om retten til å melde sin sak til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfylder aktivitetsplikten.

Fylkesmannens konklusjon

Fylkesmannens konklusjon er at skolen ikke informerer elevene om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten, jf. forvaltningsloven § 11 og opplæringsloven § 9 A-9 første ledd.

4. Våre reaksjoner

4.1 Pålegg om retting

I kapitlene ovenfor har vi konstatert at dere ikke oppfyller regelverket på alle områder. Vi pålegger dere å rette opp følgende, jf. kommuneloven § 30-4:

Plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak ved mistanke eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å følge med og gripe inn, varsle, undersøke og sette inn tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-2, 9 A-3 og 9 A-4. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

1. ser til at alle som jobber på skolen har kunnskap om at det er elevens subjektive opplevelse som avgjør om eleven har et trygt og godt skolemiljø.
2. gir alle som jobber kompetanse slik at de kan gjenkjenne tegn på at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
3. sørger for at alle som jobber ved skolen følger spesielt godt med på om de særskilt sårbare elevene har et trygt og godt skolemiljø.
4. dokumenterer hva som blir gjort for å følge med på om elevene har et trygt og godt skolemiljø.
5. sørger for at alle som jobber på skolen er kjent med hvordan de skal gripe inn mot ulike krenkelser.
6. dokumenterer situasjoner der en som jobber ved skolen har grepet inn mot ulike krenkelser.
7. sikrer at alle som jobber på skolen varsler rektor dersom de får mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
8. sikrer at alle som jobber på skolen, varsler rektor så raskt som saken tilsier.
9. avklarer hvilke saker de som jobber ved skolen skal varsle om straks og hvor raskt de skal varsle om andre saker.
10. følger opp at alle som jobber ved skolen varsler rektor så raskt som saken tilsier.
11. dokumenterer hvordan de har undersøkt dersom de har mistanke om at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø.
12. sikrer at berørte elever får uttale seg om hva som skal være innholdet i aktivitetsplanen.
13. sikrer at skolen setter inn egnede tiltak dersom en elevs rett til et trygt og godt skolemiljø ikke er oppfylt.

Plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak

Kommunen må sørge for at skolen oppfyller plikten til å gjennomføre, evaluere og tilpasse tiltak for å sikre at elever har et trygt og godt skolemiljø, jf. opplæringsloven §§ 9 A-3, 9 A-4 og 9 A-9 og forvaltningsloven § 11. Kommunen må i den forbindelse se til at skolen:

14. gjennomfører tiltak i tråd med aktivitetsplanen.

15. innhenter tilstrekkelig informasjon om hvordan tiltakene har virket, inkludert elevens syn på hvordan tiltakene har virket, og hvilke endringer elevene ønsker.
16. informerer elevene om at de kan melde saken sin til fylkesmannen dersom de mener at skolen ikke oppfyller aktivitetsplikten.

4.2 Oppfølging av påleggene

Dere skal iverksette tiltak for å rette brudd på regelverket umiddelbart. Når påleggene er rettet, skal dere erklære at retting er gjennomført og redegjøre for hvordan dere har rettet.

Frist for innsending er **26.03.2021**. Vi vil ikke avslutte tilsynet før dere gjennom erklæringen og redegjørelsen har vist at påleggene er rettet.

5. Dere har rett til å klage

Tilsynsrapporten er et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b. Dere kan klage på enkeltvedtaket.

Hvis dere klager, må dere gjøre det innen tre uker. Fristen gjelder fra beskjed om brevet har kommet frem til dere, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Dere sender klagen til oss. Vi har muligheten til å omgjøre vedtaket. Hvis vi ikke er enig med dere, sender vi klagen til Utdanningsdirektoratet som avgjør saken.

I forvaltningsloven § 32 kan dere se hvordan dere skal utforme klagen.

Dere kan be om at vi ikke setter i verk vedtaket før klagefristen er ute, eller klagen er endelig avgjort av Utdanningsdirektoratet, jf. forvaltningsloven § 42.

Dere er part i saken og har rett til innsyn i sakens dokumenter, jf. forvaltningsloven § 18.

Tilsendt dokumentasjon:

- Trygt skolemiljø. Plan for et trygt og godt skolemiljø i Kongsvingerskolen
- Plan for trygt skolemiljø ved Langeland skole
- Trygt skolemiljø kortversjon
- «Arbeidsro vår 17»
- Presentasjon – Langeland skole og SFO - utviklingsdag 25. januar 2019
- Presentasjon – teammøte team II – 03.09.2018
- Elevmapper - saker ved skolen og hos Fylkesmannen i Innlandet
- Mal – aktivitetsplan
- Mal – varslingskjema
- Mal – relasjonssirkel
- Mal – observasjonsskjema
- RefLex-skjema fra lærere og ledelsen